Mari Nevas
johtava kaupungineläinlääkäri
Espoon seudun ympäristöterveys
6.10.2026

## Espoon seudun ympäristöterveyden asiantuntijalausunto, HE 145/2026

Ympäristöterveydenhuollon kannalta tupakkalain (549/2016) muutosesityksen keskeisin ehdotus on 79 §:n mukaisen tupakointikieltoja koskevan päätöksenteon siirtäminen kunnalta asuntoyhteisöille. Kyseinen ehdotus on erittäin kannatettava, sillä se vähentäisi selvästi viranomaisen päätöksentekoon sekä valvontaan kuntatasolla suunnattua työtä ja mahdollistaisi kyseisen resurssin kohdentamisen muuhun terveydensuojeluvalvontaan.

Tupakointikiellon päätöksenteon siirtämistä koskevaan esitykseen sisältyy kuitenkin eräitä valvontaan ja muutoksen toimeenpanoon liittyviä seikkoja, jotka voivat haastaa sääntelyn vaikuttavuutta ja toivottua norminpurkuvaikutusta, mikäli näitä ei täsmennetä.

Esityksen perusteluissa odotetaan, että kieltojen lisääntyminen vähentäisi tarvetta puuttua tupakansavun terveyshaittoihin terveydensuojelulain nojalla. Tämä olisi toivottava, joskaan ei täysin varma kehityssuunta. Mikäli asuntoyhteisö pitää kieltoprosessia vaikeana, se saattaa päätyä edelleen hakemaan apua savuhaittaongelman ratkaisuun terveydensuojeluviranomaiselta. On ensiarvoisen tärkeää, että tupakointikiellon määräämisestä tulee asuntoyhteisöille kokonaisuudessaan sujuva ja selkeästi ohjeistettu prosessi.

Ympäristöterveydenhuolto valvoo sekä tupakkalain, että terveydensuojelulain noudattamista. Sekä lain muotoilussa että lakiin liittyvän ohjeistuksen avulla on huolehdittava siitä, että terveydensuojelulain ja tupakkalain välillä ei synny valvonnan näkökulmasta ristiriitaa.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan tehtäväalueelle liittyy lisäksi lakimuutoksen ehdotus kannabinoideja koskevista rajoituksista. Nämä ovat ympäristöterveyden näkökulmasta kannatettavia, sillä ne vähentävät terveydelle mahdollisesti haitallisten ja sääntelyltään epäselvien tuotteiden saatavuutta.

### Tupakointikiellon asettaminen ja valvonta kunnassa, nykytila

Ympäristöterveydenhuolto valvoo tupakkalain noudattamista ja asettaa asuntoyhteisöä koskevan tupakointikiellon asuntoyhteisön hakemuksesta.

Espoon seudun ympäristöterveys käsittelee vuosittain noin 30 asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemusta. Päätöksiä on tehty yhteensä noin 200. Hylkääviä päätöksiä ei ole toistaiseksi tehty, mutta yksittäisissä tapauksissa asia on jätetty käsittelemättä puutteellisten tietojen tai asuntoyhteisön toteuttaman virheellisen kuulemismenettelyn vuoksi. Vuonna 2025 valvontayksikössämme tehtiin tupakointikieltojen valvontaan liittyviä tarkastuksia 34 kpl. Tupakointikieltojen rikkomista koskevat ilmoitukset ja niiden johdosta tehdyt tarkastukset ovat huomattavasti lisääntyneet aiempiin vuosiin

verrattuna. Ennen tarkastuskäyntiä tupakointikiellon rikkomiseen pyritään puuttumaan jakamalla asukkaille tiedote, jossa kerrotaan valvontakäyntien aloittamisesta ja mahdollisesta uhkasakkomenettelystä, mikäli tupakointia havaitaan.

Tupakointikiellon rikkomisen toteaminen on haastavaa, koska viranomaisen edustajan on itse havaittava tupakointi. Tämä voi edellyttää useita tarkastuskäyntejä kohteeseen ilman, että tupakointia kuitenkaan havaitaan. Monissa kohteissa parvekkeille ei ole suoraa näköyhteyttä, jolloin ei ole mahdollisuutta havaita tupakointia, ja siten antaa määräystä. Ympäristöterveydenhuollon resurssit ovat erittäin rajalliset, ja niiden kohdentaminen tämän tyyppiseen valvontaan ei ole viranomaistyön vaikuttavuuden kannalta perusteltua.

Espoon seudun ympäristöterveys on toistaiseksi antanut tupakointikiellon rikkomisen takia määräyksen kahdelle asukkaalle ja kolmas määräys on valmisteluvaiheessa. Yksittäisessä tapauksessa uhkasakko on määrätty maksuun, mutta tämäkään ei ole johtanut toivottuun tulokseen, vaan saatujen ilmoitusten mukaan tupakointi jatkuu edelleen. Tehtyyn työmäärään nähden saavutettu hyöty on olematon.

**Asuntoyhteisö tupakointikieltopäätöksen tekijänä, esitetty lakimuutos**

Esitetyn lakimuutoksen 79 §:n mukaan ”asuntoyhteisö saa kieltää tupakoinnin asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluvilla parvekkeilla, sellaisissa ulkotiloissa ja sellaisilla ulkoalueilla, jotka ovat huoneistojen hallinnassa tai muutoin yksinomaisessa käytössä, ja huoneistojen sisätiloissa. Kiellon edellytyksenä on, että tiloista voi niiden rakenteiden tai muiden olosuhteiden vuoksi muutoin kuin poikkeuksellisesti kulkeutua tupakansavua toiselle parvekkeelle, toisen huoneiston hallinnassa tai muutoin yksinomaisessa käytössä olevaan ulkotilaan tai tällaiselle ulkoalueelle taikka toisen huoneiston sisätiloihin.”

Lakiesityksen perustelussa arvioidaan vaikutuksia viranomaisen toimintaan mm. siten, että esityksen myötä asuntojen tupakointikiellot todennäköisesti lisääntyisivät, jolloin tarve puuttua terveydensuojelulain nojalla tupakansavun aiheuttamaan terveyshaittaan vähenisi. Pidämme tätä erittäin toivottavana suuntana. On kuitenkin mahdollista, että asuntoyhteisö kokee tupakointikieltoprosessin hankalaksi erityisesti sisätilojen osalta. Sekä nykyinen että esitetty lainsäädäntö edellyttää rakenteellisia selvityksiä ennen kiellon määräämistä. Asuntoyhteisö saattaa päätyä hakemaan apua terveydensuojeluviranomaiselta, toivoen prosessinsa tueksi terveydensuojelutarkastajan tekemän havainnon terveyshaitasta. Terveydensuojeluviranomaisen laatimaa tarkastuskertomusta ei voida pitää riittävänä selvityksenä sisätilaan asetettavan tupakointikiellon pohjaksi. Espoon seudun ympäristöterveys pitää tärkeänä, että asuntoyhteisöille suunnatussa ohjeistuksessa tuodaan selkeästi esiin muun ulkopuolisen

asiantuntijan tärkeys teknisten tutkimusten ja merkkiainekokeiden toteuttamisessa, mikäli niitä jatkossakin edellytetään.

Nykyisessä ja myös ehdotetussa lainsäädännössä ongelmakohdaksi on todettu parveketupakoinnin määritelmä: parveketupakointikielto koskee ainoastaan parvekkeella tapahtuvaa tupakointia, eli tilannetta, jossa tupakoitsija tosiasiassa on kokonaan tai osittain parvekkeella. Kuitenkin myös sisällä tupakoinnista voi aiheutua vastaavaa haittaa parvekkeen oven tai ikkunan ollessa auki. Tupakkalaissa tulisi selkeästi huomioida tilanne, jossa tupakansavu kulkeutuu huoneiston sisältä avoimen ikkunan tai parvekkeen oven kautta toiselle parvekkeelle tai toiseen huoneistoon. Tupakointi tulisi olla mahdollista kieltää tällaisissa tilanteissa ilman lainsäädännössä vaadittuja kattavia rakenteellisia selvityksiä.

On kannatettavaa, että esitykseen sisältyy asuntoyhtiön mahdollisuus kieltää myös sähkötupakointi asunnon sisätiloissa. Olisi kuitenkin hyvä selventää, voiko asuntoyhteisö kieltää tupakoinnin, mutta sallia sähkösavukkeiden käytön. Tupakkalain 73 §:n perusteella kunnassa on tulkittu parveketupakointikiellon koskevan aina myös sähkösavukkeiden käyttöä.

**Uuden lakiesityksen mukainen valvonta**

On huomioitava, että vaikka tupakointikiellon määrääminen saataisiin asuntoyhteisöille selkeäksi ja helposti tavoitettavaksi työkaluksi, ei se itsessään poista tupakoinnista aiheutuvaa haittaa. Myös kiellon rikkomiseen tulee olla mahdollista puuttua.

Jotta kielto olisi tehokas, asuntoyhteisö tarvitsee tarkoituksenmukaisesti mitoitetut ja selkeästi ohjeistetut keinot puuttua tupakointikiellon rikkomiseen. Mikäli asuntoyhteisön ainoa keinoa puuttua asiaan on huoneiston hallintaanotto, voi kynnys toimenpiteisiin ryhtymiseen olla liian korkea, ja määrätty tupakointikielto menettää vaikuttavuutensa.

Mikäli asuntoyhteisö ei halua ryhtyä tai sillä ei ole keinoja ryhtyä toimiin tilanteissa, joissa tupakointikieltoa rikotaan, saattaa tupakoinnista kärsivä asukas hakea apua terveydensuojeluviranomaiselta, eli samalta taholta, joka nykyisin määrää ja valvoo tupakointikieltoja. Tällöin savun kulkeutumiseen liittyviä haittaepäilyjä saattaa ohjautua aiempaa enemmän terveydensuojeluviranomaisen käsiteltäväksi.

Terveydensuojeluviranomainen voi lakiuudistuksen jälkeen puuttua tilanteeseen ainoastaan terveydensuojelulain nojalla. Viranomainen arvioi asumisterveysasetuksen soveltamisohjeen mukaisesti asunnon sisätiloihin kulkeutuvaa tupakansavua huoneiston ovien ja ikkunoiden ollessa kiinni (Ohje asunnon terveyshaittaepäilyn käsittelyyn viranomaisessa, Valvira, Dnro V/148/2024 11.1.2024), eikä esimerkiksi parvekkeelle kantautuvaan tupakansavuun pystytä terveydensuojelulain nojalla puuttumaan. Tämä korostaa asuntoyhteisön tarvetta selkeisiin puuttumiskeinoihin.

**Lakimuutokseen sisältyvät siirtymäsäännökset**

On hyvä, että lain siirtymäsäännöksissä on selkeästi määritelty, että kunta ei jatkossa valvo jo määräämiään tupakointikieltoja. Myös ennen lainmuutoksen voimaan tuloa vireille tulleiden hakemusten käsittely on kuvattu siirtymäsäännöksissä selkeästi.

Siirtymäsäännöksissä tulee vielä selventää, jäävätkö kunnan jo aiemmin määräämät tupakkalain 96 §:n mukaiset kiellot voimaan, eli voiko kunta määrätä uhkasakon maksuun tilanteissa, joissa uhkasakolla tehostettua kieltoa rikotaan. Espoon seudun ympäristöterveys ehdottaa, että lain siirtymäsäännöksiin kirjattaisiin, että kunnan 96 §:n nojalla antamat kiellot ja määräykset 79 §:n 2 momentin nojalla annetun kiellon noudattamiseksi raukeavat lain voimaan tullessa.

Nykyisen tupakkalain mukaan kunnan sisätiloihin määräämät tupakointikiellot eivät koske sähkösavukkeen käyttöä. Siirtymäsäännöksissä tulisi selventää, ulottuvatko nämä kunnan aiemmin määräämät kiellot lakimuutoksen mukaisesti myös sähkösavukkeen käyttöön.

**Kannabinoideja koskevat rajoitukset**

Lain muutosesitykseen sisältyvät kannabinoideja koskevat rajoitukset ovat ympäristöterveyden näkökulmasta kannatettavia, sillä ne vähentävät terveydelle mahdollisesti haitallisten ja sääntelyltään epäselvien tuotteiden saatavuutta. Kiellettyjen tuotteiden määrittelyn tulee kuitenkin olla yksiselitteinen, jotta vältetään epäselvyydet ja ristiriitaiset tulkinnat. Yhdenmukaisen valvontatyön turvaamiseksi valvontaviranomaisilla on oltava selkeä valtakunnallinen ohjeistus sekä koulutus- ja tukimateriaalia tuotetunnistuksen ja tulkinnan tueksi.

CBD-tuotteiden myynnin valvonnassa lisähaasteita tuo se, että kyseisiä tuotteita myydään usein erikoisliikkeissä. Tupakanvastikkeiden myynti ei ole luvanvaraista, joten kyseiset yritykset eivät ole välttämättä valvovan viranomaisen tiedossa.

**Yhteenveto**

Esitetty lakimuutos, jossa tupakointikieltopäätöksen asettaminen siirretään kunnalta asuntoyhteisöille on erittäin kannatettavaa. Muutos tulee säästämään viranomaisresursseja ja nopeuttaa tupakointikieltopäätösten voimaansaattamista.

Lakimuutos edellyttää asuntoyhteisöille selkeää menettelyä ja ohjeistusta kiellon määräämiseen ja toimivia keinoja puuttua tupakointikiellon rikkomiseen.

Yleisellä tasolla on huomioitava, että tupakkalain mahdollistama tupakointikieltopäätös ei vielä yksin ratkaise tupakansavusta yksilölle aiheutuvaa haittaa. Kuten nykyisessäkin tupakkalaissa, tupakointi huoneiston käytössä olevassa tilassa voidaan kieltää ainoastaan, kun sieltä voi kantautua tupakansavua toisen huoneiston sisä- tai ulkotilaan.

Kieltoa ei voida määrätä pelkästään sillä perusteella, että savu kulkeutuu yhteisille ulkoalueille kuten lasten leikkipaikoille. Tupakointi tulisi olla mahdollista kieltää myös näissä tapauksissa.

Asuntoyhteisökohtaisten tupakointikieltojen määrän kasvu voisi myös johtaa siihen, haitta kohdentuisi muulla tavoin; tupakointipaikkoja saatetaan perustaa lähelle parvekkeita, tai tupakointi voi siirtyä kadulle parvekkeiden läheisyyteen. Tällöin tupakointi voisi aiheuttaa haittaa aiempaa laajemmallekin asukasjoukolle ilman, että siihen pystytään lainsäädännön keinoin puuttumaan. Tupakkalain muutoksen vaikutusta tupakansavun aiheuttamaan terveyshaitan kokemiseen on siksi tarpeellista myös jatkossa tarkastella.

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa.

Espoon seudun ympäristöterveys